

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE
šk. god. 2023./2024.

КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

SRP.56.SR.R.K1.28

57650

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

С

УК

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

(Матура) државна матура

УК

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

ОВДЕ ПРИПИСНУТИ И ОТРГНУТИ!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

СРПСКИ ЈЕЗИК
Књижевност и језик

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

S
R
P
1

Лист за одговоре

D-S056

1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
3. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
4. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
5. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
6. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
7. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
8. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
9. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
10. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
11. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
12. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
13. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
14. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
15. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
16. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
17. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
18. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
19. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
20. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
21. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
22. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
23. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
24. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
25. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

26. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
27. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
28. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
29. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
30. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
31. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
32. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
33. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
34. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
35. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
36. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
37. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
38. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
39. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
40. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
41. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
42. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
43. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
44. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
45. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
46. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
47. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
48. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
49. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
50. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

Шифра оцењивача: _____

SRP.56.SR.R.L1.02

57651

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

S
R
P
1

51. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐52. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐53. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐54. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐55. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐56.1. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐56.2. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐56.3. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐56.4. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐56.5. Попуњава ☐ 0 ☐ 1 ☐ NO ☐

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не окрећите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака наведено је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Пишите читко. Нечитки одговори бодоваће се с нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Користите искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите своје одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 26 страница, од тога 3 празне.

I Књижевност

Задаци уз полазни текст

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.

Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.

Тачан одговор доноси један бод.

Првих девет задатака односе се на полазне текстове.

Очију твојих да није

Очију твојих да није
Не би било неба
У малом нашем стану

Смеха твога да нема
Зидови не би никад
Из очију нестајали

Славуја твојих да није
Врбе не би никад
Нежне преко прага прешле

Руку твојих да није
Сунце не би никад
У сну нашем преноћило

Васко Попа

1. Која се од наведених тврдњи односи на полазни текст?

- A. Главни мотив је врба.
- B. Испеван је у петерцима.
- C. Тема је слављење љубави.
- D. Стих је везан парном римом.

(1 бод)

2. На шта од наведеног утиче постојање вољеног бића?

- A. на проток времена
- B. на народна веровања
- C. на доживљај простора
- D. на друштвене конвенције

(1 бод)

3. Која се од наведених стилских фигура јавља у стиховима:

„Врбе не би никад
Нежне преко прага прешле”?

- A. контраст
- B. оксиморон
- C. ономатопеја
- D. персонификација

(1 бод)

Проклета авлија (одломак)

Од самог почетка Карађоз је „радио изнутра”. По том свом необичном начину рада он је био и много гори, тежи и опаснији, и у извесном смислу, понекад бољи и човечнији од ранијих управника. Од бескрајног и несхватљивог преплитања тих супротности састојао се његов необични однос према Авлији и целом оном људству које је као спора, мутна река пролазило кроз њу. Ни најстарији и најлукавији гости Проклете авлије нису могли ухватити краја ни конца тој Карађозовој игри, која је била потпуно лична, пуна неочекиваних и смелих обрта и смицалица, врло често у противности са свим правилима полицијског рада и поступања и са општим друштвеним обичајима и навикама. Већ прве године он је стекао свој надимак Карађоз. И заиста је та Авлија и све што је са њом живело и што се у њој дешавало била велика позорница и стална глума Карађозовог живота.

Иво Андрић

4. С чим се упоређује Авлија у полазном тексту?

- A. с хотелом
- B. с позориштем
- C. с мутном реком
- D. с опасним управником

(1 бод)

5. Шта значи да затвореници Проклете авлије „нису могли ухватити краја ни конца” Карађозовој игри?

- A. да нису могли разумети игру
- B. да је игра била незанимљива
- C. да су игру сматрали забавном
- D. да је игра следила друштвена правила

(1 бод)

6. Које су Карађозове особине контрастиране у полазном тексту?

- A. мудрост и глупост
- B. људскост и opakост
- C. лукавост и наивност
- D. смелост и кукавичлук

(1 бод)

Стогодишњица Јакова Игњатовића

(одломак)

Постоје два датума. По једноме, Јаша Игњатовић је рођен у Сент Андреји 30. новембра 1824. године, а по другоме 30. новембра 1822. године. Овај други датум Скерлић је нашао у протоколу српске школе у Сент Андреји 19. јула 1909. године, у времену кад је писао своју велику студију о Јаши Игњатовићу. У протоколу се види да се Јаша уписао у школу 1828–1829. школске године: узраст 6 година. И сам Скерлић је склон да прими овај датум, јер му се чини сигурнији од сачуваних биографских података, које је истина оставио сам Јаша Игњатовић, али који нису сасвим поуздани и који често морају да подложе контроли.

Уосталом, можда бисмо се огрешили о пијетет према оснивачу нашег реалистичког романа кад бисмо пропустили овај дан, не прослављајући стогодишњицу његовог рођења, а нисмо сигурни да је онај други датум потпуно историјски тачан.

Данас многи и не знају где је Сент Андреја. Један наш млади есејиста, који се вратио из Кембриџа, познавалац Бајрона, помислио је, у разговору са мном, на место у Енглеској. (...)

Скерлић је у својој студији о Јаши Игњатовићу умео да остане здрав.

Мало га је раздражио простаклук о социјализму, али је писца оне земљане, масне поворке, саздане од блата па тек онда задахнуте дахом, описане у „Вечитом младожењи“, „Трпен спасен“ и „Патници“, дигао врло високо у нашој прози, на највише место до времена Боре Станковића.

Милош Црњански, „Есеји“

7. Која је од наведених тврдњи тачна?

- A. Јаков Игњатовић је рођен у 18. веку.
- B. Скерлић није ценио Игњатовића ни његове романе.
- C. Место Игњатовићевог рођења налази се у Енглеској.
- D. Нису сви Игњатовићеви биографски подаци поуздани.

(1 бод)

8. Коју је годину рођења Јаше Игњатовића пронашао Скерлић у школском протоколу?

- A. 1822. годину
- B. 1824. годину
- C. 1829. годину
- D. 1909. годину

(1 бод)

9. Која се од наведених тврдњи о Јакову Игњатовићу износи у полазном тексту?

- A. Био је млади есејиста.
- B. Оснивач је савременог романа.
- C. Стварао је пре Боре Станковића.
- D. Стручњак је за Бајронову поезију.

(1 бод)

Задаци без полазног текста

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

10. Које је од наведених расположења карактеристично за дитирамб?

- A. сета
- B. радост
- C. тескоба
- D. резигнација

(1 бод)

11. Која се од наведених стилских фигура налази у стиху „Ој, додо, ој додоле”?

- A. контраст
- B. асонанца
- C. симплоха
- D. хипербола

(1 бод)

12. Пажљиво прочитајте одломак из приповетке „Први пут с оцем на јутрење”
Лазе Лазаревића:

„Осорљив и увек хоће да буде на његову, тј. нико се није ни усуђивао доказивати што противно њему. Када се здраво наљути, а он псује алилуј. Тукао је само шамаром, и то само једанпут, али, брате, кад одалами, од часа се прућиш!”

Која се од наведених тврдњи односи на карактеризацију лика у наведеном одломку?

- A. Приказан је физички изглед лика.
- B. Лик је окарактерисан кроз дијалог.
- C. Приказан је психолошки портрет лика.
- D. Изглед и понашање лика су у контрасту.

(1 бод)

13. На којој се стилској фигури темељи басна?

- A. на анафори
- B. на алегорији
- C. на хиперболи
- D. на ономотопеји

(1 бод)

14. Који од наведених појмова **не означава** етапу драмске радње?

- A. перипетија
- B. експозиција
- C. дидаскалија
- D. кулминација

(1 бод)

15. Због чега су се посвађала браћа Дмитар и Богдан у песми „Диоба Јакшића”?

- A. због жене и двора
- B. због коња и сокола
- C. због земље и урода
- D. због града и ризница

(1 бод)

16. Којој врсти народних лирских песама припада песма „Сунце се дјевојком жени”?

- A. обичајним
- B. митолошким
- C. посленичким
- D. религиозним

(1 бод)

17. Која се од наведених тврдњи односи на „Житије Светог Симеона”?

- A. Написано је у 18. веку.
- B. Написао га је Свети Сава.
- C. Описује Симеонов живот од рођења до смрти.
- D. Приказује Симеона као моћног и окрутног владара.

(1 бод)

18. Пажљиво прочитајте одломак из дела „Слово љубве” деспота Стефана Лазаревића:

„Варка у љубави нема места,
јер Каин, туђ љубави, рече Авељу:
‘Изиђимо у поље!’”

На коју се библијску причу реферише наведени одломак?

- A. о стварању света
- B. о изласку Јевреја из Египта
- C. о свађи браће и братоубиству
- D. о јунаку чија је снага била у његовој коси

(1 бод)

19. Који је од наведених аутора уредник првог српског часописа чији је први и једини број објављен 1768. године у Венецији?

- A. Гаврил Стефановић Венцловић
- B. Доситеј Обрадовић
- C. Захарија Орфелин
- D. Јован Стерија Поповић

(1 бод)

20. Шта је тема дела „Живот и прикљученија” Доситеја Обрадовића?

- A. ауторово детињство и рана младост
- B. комична шкртост досељеника из Грчке
- C. тежак положај Србије након турских освајања
- D. живот шајкаша на подручју Аустро-угарске царевине

(1 бод)

21. Који је од наведених аутора писао драме?

- A. Јаков Игњатовић
- B. Лаза Костић
- C. Бранко Радичевић
- D. Милан Ракић

(1 бод)

22. Шта је тема „Горског вијенца”?

- A. прогон вештица
- B. истрага потурица
- C. путовање у Венецију
- D. љубав Вука Мандушића

(1 бод)

23. У којем се веку јавља романтизам у српској књижевности?

- A. у 17. веку
- B. у 18. веку
- C. у 19. веку
- D. у 20. веку

(1 бод)

24. Који је од наведених писаца стварао у периоду реализма?

- A. Симо Матавуљ
- B. Доситеј Обрадовић
- C. Бранко Радичевић
- D. Исидора Секулић

(1 бод)

25. Које је од наведених дела утемељено на стварном догађају лажне отмице девојке?

- A. „Данга” Радоја Домановића
- B. „Вечити младожења” Јакова Игњатовића
- C. „Поварета” Симе Матавуља
- D. „Зона Замфирова” Стевана Сремца

(1 бод)

26. Која се тврдња **не односи** на приповетку „Глава шећера” Милована Глишића?

- A. Описује страдање српског сељака због зеленаша.
- B. Глава шећера симболизује победу над корупцијом.
- C. У приповетки се јавља фантастични мотив црног детета.
- D. Главни јунаци су Радан Радановић и Максим Сармашевић.

(1 бод)

27. Шта је тема комедије „Народни посланик” Бранислава Нушића?

- A. страдање посланика због туђе похлепе
- B. истрага представника власти због корупције
- C. покушај трговца да постане народни посланик
- D. покондиреност због мужа који постаје министар

(1 бод)

28. Чиме се од наведеног бавила Коштана из истоимене драме Борисава Станковића?

- A. глумом
- B. писањем
- C. певањем
- D. сликањем

(1 бод)

29. Која се од наведених тврдњи односи на епоху модерне у српској књижевности?

- A. Јавља се у периоду између два светска рата.
- B. Аутори темеље своја књижевна дела на научном методу.
- C. У средиште уметничког интересовања постављен је обичан човек.
- D. Књижевно стваралаштво обележио је утицај парнаизма и симболизма.

(1 бод)

30. Пажљиво прочитајте стихове песме „Јабланови” Јована Дучића:

„Зашто ноћас тако шуме јабланови,
Тако страсно, чудно? Зашто тако шуме?”

Која се од наведених стилских фигура јавља у стиховима?

- A. синегдоха
- B. таутологија
- C. ономатопеја
- D. полисиндетон

(1 бод)

31. С ким се поистовећује лирски субјекат песме „Долап” Милана Ракића?

- A. с вранцем
- B. с војником
- C. с јабланом
- D. с јастребом

(1 бод)

32. Коју је од наведених песама написао Оскар Давичо?

- A. „Коњ”
- B. „Хана”
- C. „Сунцокрети”
- D. „Претпразничко вече”

(1 бод)

33. За који је књижевни период карактеристичан слободни стих?

- A. за барок
- B. за авангарду
- C. за класицизам
- D. за романтизам

(1 бод)

34. Која се од наведених тврдњи односи на дело „Госпа Нола” Исидоре Секулић?

- A. Исприповедано је у 3. лицу.
- B. По врсти је путописна прича.
- C. Објављено је крајем 19. века.
- D. Написано је у периоду реализма.

(1 бод)

35. Која се тврдња односи на песму „Човек пева после рата” Душана Васиљева?

- A. Тематизује бесмисао рата.
- B. Тематизује песничко стваралаштво.
- C. Лирски субјекат слави ратне победе.
- D. Лирски субјекат се радује будућности.

(1 бод)

36. Којој књижевној врсти припада дело „Енциклопедија мртвих” Данила Киша?

- A. роману
- B. балади
- C. приповетки
- D. епској песми

(1 бод)

37. Шта обележава поезију Бранка Миљковића?

- A. сатира и хумор
- B. лакоћа и радост
- C. родољубље и борбеност
- D. мисаоност и херметичност

(1 бод)

38. Пажљиво прочитајте следећи одломак:

„Каже се за њу да је имала и седам лица, као седам соли. Према једном предању, она је свако јутро узимала огледало и седала да слика: један роб или робинја, увек нови или нова, долазили су да позирају. А она је сваког јутра од свог лица стварала ново, дотад невиђено лице.”

Који је књижевни лик описан у наведеном одломку?

- A. Ивона из романа „Људи говоре”
- B. Симка Катић из романа „Корени”
- C. принцеза Атех из романа „Хазарски речник”
- D. Фата Авдагина из романа „На Дрини ћурпија”

(1 бод)

39. Која се од наведених тврдњи односи на роман „Дервиш и смрт” Меше Селимовића?

- A. По врсти је психолошки роман.
- B. Исприповедан је у трећем лицу.
- C. Радња романа је смештена у 11. век.
- D. Тематизује друштвене промене након рата.

(1 бод)

40. Који је филмски план примењен у сцени филма „Балкански шпијун” приказаној на фотографији?

- A. тотал
- B. крупни план
- C. амерички план
- D. средње крупни план

(1 бод)

II Језик

Задачи вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

41. Која је од наведених реченица написана у складу с правописном нормом?

- A. Петра воли музику из 70их година.
- B. Јелена воли моду из 60тих година.
- C. Горан воли филмове из 90-их година.
- D. Јован воли стрипове из 80-тих година.

(1 бод)

42. У којој се од наведених речи јављају два експлозивна консонанта?

- A. теби
- B. вама
- C. мени
- D. њима

(1 бод)

43. У којој се од наведених реченица јавља придевска заменица?

- A. Јавићу ти се.
- B. То ми је смешно.
- C. Нећу вам ништа рећи.
- D. Баш је симпатична та девојка.

(1 бод)

44. Која је од наведених сложеница настала простим срастањем, без спојног вокала?

- A. носорог
- B. југозапад
- C. рођендан
- D. романописац

(1 бод)

45. Које је врсте зависносложена реченица **Идем у град да купим ципеле?**

- A. намерна
- B. начинска
- C. временска
- D. последична

(1 бод)

46. Који од наведених фразеологизама значи **осамосталити се?**

- A. добити ногу
- B. стати на ноге
- C. спасти с ногу
- D. протегнути ноге

(1 бод)

47. Шта од наведеног настаје услед територијалног распојавања језика?

- A. жаргони
- B. дијалекти
- C. идиолекти
- D. социолекти

(1 бод)

48. Која се од наведених тврдњи односи на књижевноуметнички функционални стил?

- A. Користи се у средствима јавног информисања.
- B. На њему су писани закони и службена документација.
- C. Употребљава се у свакодневној неформалној комуникацији.
- D. Резултат је ауторовог креативног односа према језику и стварности.

(1 бод)

49. Које је писмо створио Ћирило?

- A. арабицу
- B. латиницу
- C. ћирилицу
- D. глагољицу

(1 бод)

50. У којем је веку рускословенски језик вршио функцију српског књижевног језика?

- A.** у 16. веку
- B.** у 17. веку
- C.** у 18. веку
- D.** у 19. веку

(1 бод)

III Књижевност и језик

Задачи кратког одговора

На следеће задатке одговорите кратким одговором (с једном или више речи или једноставном реченицом).
Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.
Тачан одговор доноси један бод.

51. Како се зове врста лирске песме о љубави према отаџбини и родном крају?

(1 бод)

52. Пажљиво прочитајте наведене стихове:

„Близо до неба гора је чарна,
Не треба орлу тек један лет,
Само да пусти крила немарна –
Презро је давно презрени свет.”

Које је врсте рима у наведеним стиховима?

(1 бод)

53. Који се књижевни род одликује развијеном фабулом и приповедањем?

(1 бод)

54. Којој краткој епској врсти припада следећи пример: „Ко поштено стиче, мирно спава”?

(1 бод)

55. За коју су народну књижевну врсту карактеристични стереотипни почетак „Био један цар...” и чаробна средства?

(1 бод)

56. Пажљиво прочитајте наведену реченицу и одговорите на следећих пет питања.

Сунчани круг се у зенит диг’о кад је Жежурка до лије стиг’о.

- 56.1. До које гласовне промене долази у деминутиву именице **круг** (→ кружић)?

(1 бод)

- 56.2. У којем је падежу именица **зенит** у наведеној реченици?

(1 бод)

- 56.3. Која именица из наведене реченице има дугу (проширену) множину?

(1 бод)

- 56.4. Које је врсте наведена зависносложена реченица?

(1 бод)

56.5. Како гласи антоним глагола **дићи се**?

(1 бод)

Празна страница

Празна страница

Празна страница